

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Portugalia. — Hyszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcaryja. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Turcya. — Egipt.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 2. sierpnia. Dla ważności przedmiotu podaje się powtórnie do wiadomości powszechnej, że w urzędowym dzienniku gazety lwowskiej z dnia 28., 29. i 30. lipca r. b. umieszczony był edykt komisarzy ministerstwa w rzeczach zniesienia ciężarów gruntowych, mocą którego wzywa się wszystkich prawo mających, aby wszelkie powinności gruntowe i tychże zaległości ku obliczeniu wynagrodzenia powyказywali, a mianowicie tak te, które pochodzą ze związku poddaństwa, jako i te, które na innych stosunku poddaństwa nie stanowiących umowach zasadzają się.

Drukowanęj instrukcyi wraz ze wzorami, jak te powinności wykazywać należy, dostanie w Ekonomacie c. k. finansowęj dyrekcji i we wszystkich c. k. urzędach podatkowych po cenie kosztów druku 30 kr. m. k.

Lwów, 19. lipca. Najjaśniejszy Pan raczył najwyższym własnoręcznie podpisanym dyplomem *Sebastjana Wolter*, c. k. kapitana 41go pułku liniowego piechoty *Sivkovich*, jako kawalera orderu ces. austr. korony żelaznej klasy III., stosownie do statutów tegoż orderu wynieść najlaskawiej do stanu rycerskiego cesarstwa austriackiego z przydomkiem „de Stolzenberg“.

Lwów, 19. lipca. Najjaśniejszy Pan raczył najwyższym własnoręcznie podpisanym dyplomem *Józefa Tausch*, jeneralnego konzula austriackiego w Liwornie, jako kawalera ces. austr. orderu korony żelaznej klasy III., stosownie do statutów tegoż orderu wynieść najlaskawiej do stanu rycerskiego cesarstwa austriackiego z przydomkiem „de Klöckelthurm-Roth“.

Sprawy krajowe.

Praga, 25. lipca. Dla wniesionego zapytania, czyli te postanowienia konstytucyi krajowęj (§. 37. konstytucyi dla koronnego kraju Czech), podług których w razie — gdy sejm niejest zebrany, a naglące, w ustawach nieprzewidziane środki niezwłocznie są potrzebne — tylko Jego Mość Cesarz ma prawo wydać potrzebne rozporządzenia — już teraz przed faktycznym jeszcze wystąpieniem sejmowi mają wejść w moc obowiązującą? rozporządziło wysokie ministerium spraw wewnętrznych dekretem z 28go lutego 1851, aby ze względu na to, że konstytucya krajowa istnieje już jako prawomocna, także i wspomniane postanowienia teraz już w użycie wprowadzone zostały. Zatem należy w każdym przypadku takim, gdzie idzie o rozporządzenia, rozstrzygnięcie lub pozwolenie, które podług konstytucyi sejmowi przedłożone być powinny a dla nagłości niemoga być odwołane aż do zwołania jego — zasięgać najwyższęj decyzji Jego ces. Mości.

O tém najwyższem rozporządzeniu zostały uwiadomione c. k. rządu obwodowe z tym dodatkiem, że z tęg przyczyny ustaje odtąd także prawomocność wydanego przez komisję dla politycznej organizacyi kraju rozporządzenia z 24go października 1850 l. 6680, w którym c. k. rządu obwodowe aż do zwołania sejmowi krajowemu wymienione są jako władze upoważnione do przyzwalania sprzedaży własności gminnych. (Rchtsztg.)

(Zamiar Anglików założenia składu towarów swoich na wschodnim wybrzeżu morza adryatyckiego.)

Z Dalmaeyi, w połowie lipca. Znowu rozchodzą się wieści, że spekulacyjni Anglicy mają zamiar założenia składu swoich towarów na wschodnim wybrzeżu adryatyckiego morza, i że w tym względzie upatryli sobie w porozumieniu z Portą zatokę u wybrzeża albańskiego, którą chcą wolnym portem ogłosić. W razie skutecznienia tego zamiaru musiałby handel tryestyński i dotychczasowy handel spedycyjny kupców dalmatyńskich towarami z Tryestu do Bośni i odwrotnie — bardzo znacznie ucierpieć. Wtenczas bowiem kupowaliby Albańczycy i Bošnjanie towary w albańskim wolnym porcie, zamiast jak potąd sprowadzają je z Tryestu. Również i handel

solą podpadłby widocznie, zwłaszcza że wielka część Bošnjan, Albańczyków i Czernogórców nie kupowałyby już soli na bazarze w Cattaro i Raguzie, lecz w pomienionym porcie. A chociaż dla wielu będzie tamta droga nieco dłuższa od dawniejszęj, natomiast jednak niższa cena i lepszy zapewne gatunek soli wynagrodzi im tę niedogodność. Dla sparalizowania tęg prawdziwie angielskiej spekulacyi (jezliby miała przyjsć istotnie do skutku) zaproponowano, jak twierdzą, ogłosić Spalatto wolnym portem. Z początku slychać nawet było, że Anglicy zamierzyli urządzić składy swoich towarów na ziemi tureckiej przytykającęj do obwodu Ragusańskiego; zdaje się jednak, że natrafili w tęg mierze na znaczne trudności. Austrya nie może na to żadną miarą przyzwolić; handel bowiem solą ucierpiałby przeto niezmiernie, a przemysłnictwo zbytecznieby się zakorzenilo. (Lld.)

(Kurs wiedeński z 30. lipca 1851.)

Oblięacye długi państwa 5% — 97¹/₈; 4¹/₂% — 85¹/₈; 4% — —. 4% z r. 1850 —; 2¹/₂% —; wylosowane 4% —. Losy z r. 1834 — 1022¹/₂; z roku 1839 — 310⁵/₈. Wied. miejsko bank. 2¹/₂% —. Akcyę bankowe — 1242. Akcyę kolei północ. 1520. Glognickiej kolei żelaznej —. Odenburskie —. Bu-dwejskie —. Dunajskiej żeglugi parow. 561¹/₂. Lloyd —.

Portugalia.

(Stan rzeęzy w Portugalii.)

Lizbona, 19. lipca. Jezeli wszystkie oznaki nas nie mylą, nastąpi nowa zmiana rewolucyjua. Zaufanie w trwałość rządu podkopane. Pogłoski o powstaniach obiegają po mieście, i lubo są bardzo dziwaczne; znajdują jednak wiare. Spiski nie knują się już potajemnie, lecz śmiało występują na jaw. W nocy z 10. na 11. przyaresztowano podejrzanych o napisanie bezimiennych listów do księcia Saldanhy trzech sierżantów szesnastego pułku piechoty. Dnia 15go stawil silny opór w kasarni piąty pułk Kakadoxów; pozamykali swoje bramy, jednak wszystko zakończyło się spokojnie; ale takie początki są niebezpieczne, a namieniony regiment był jednym z pierwszych, który na chorągiew Saldanhy przysięgę złożył! Również w Beja był rozruch i zmusil tamtejszego cywilnego gubernatora Var potajemnie do Lizbony się schronić. Nadaremnie wzywał komendanta wojska do swęj obrony. Śród takich auspicyów odbywa gabinet jedną naradą po drugie. Jako rezultat ich spodziewają się suspenzyi aktu *habeas corpus* i nowych ograniczeń druku. — Pewna jest teraz, że biskup Algarbii niechciał przyjąć ofiarowanęj mu posady ministra sprawiedliwości. W miejsce jego zaproponowany jest Sennor Bartolomeo del Martyreo. Ustawa o wyborach będzie, jak mówią, w ten sposób ograniczona, że 300 domów zamiast 150 jest potrzebnych do wyboru członka, a prócz tego należy się wywieść z rocznego dochodu 100 milreisów. — Hrabia Lavadia mianowany został stanowczo posłem dla Anglii. (P. Z.)

Hyszpania.

(Królowa przyjmuje gratulacyę izb.)

Madryt, 19. lipca. Królowa przyjmowała gratulacyę izb. Prezydent senatu miał przy tęg sposobności następującą przemowę: „Pani, wiadomość, że Wasza królewska Mość znajdujesz się w stanie dania narodowi bezpośredniego sukcesora, przejęła senat radością i zaspokojeniem. Przy tęg sposobności przychodzimy wszyscy złożyć Waszję królewskie. Mości nasze życzenia i pochlebiamy sobie wspólnie z całą Hyszpanią błogą nadzieją bliskiego równie dla narodu jak i dla osoby Waszję królewskie. Mości i Jęj dynastyi bardzo szczęśliwego zdarzenia. Monarchya dziedziezna, która najlepsza jest instytucyą dla ludów, a szczególnie dla Hyszpanii, gdzie od niepamiętnych czasów głęboko jest zakorzeniona i gdzie prawowite pochodzenie jęj monarchów wiele się przyczynia do jęj trwałości i spokojnej egzystencyi. (Zwracając mowę do króla, rzekł dalej:) Zyczymy Ci Panie również szczęścia do tęg słodkie. nadziei i szczęśliwego losu, który Ci się dostał w udziale; Ciebie bowiem przyznała Opatrzność, byś uwiecznil sławny ród Burbonów na tronie hyszpańskim. Prosimy Boga, Najjaśniejsza Pani, aby nam pozwolił doczekać się spełnienia tych pochlebnych nadziei, i aby nas długo pod dobroczynnym panowaniem Waszję królewskie. Mości darzył szczęściem i pokojem tak potrzebnym naszję ojczyźnie.“ — Królowa odpowiedziała: Dziękuję senatowi za przychylność ku moję osobie, i oby opatrzność boska raczyła mi dozwolić szczęścia, izbym senatowi kiedyś mogła przedstawić królewicza, któryby był w stanie kierować losami tego wier-nego narodu i utwalić szczęście pod opieką tronu i instytucyi. — Prezydent izby deputowanych miał także mowę, na którą królowa między innemi odpowiedziała: Szczęśliwi jesteście Mości panowie deputowani, być reprezentantami tak wielkiego narodu, a ja tysiąc

razy jestem szczęśliwszą, ponieważ mi Opatrzność dała zaszczytne posłannictwo prowadzić naród na drodze szczęścia, do którego się tak wiele przyczynić może regularne wykonywanie praw i ustalenie instytucji.

(B. Z.)

(Depesza telegraficzna.)

Madryt, 26. lipca. Senat przyjął wczoraj regulamin długu większością 59 głosów przeciw 19. Ogłoszenie tego regulaminu nastąpi we wtorek dnia 29. b. m.

Anglia.

(Lit. „kor. austr.“ o kongresie pokoju.)

Podczas, gdy zgromadzenia parlamentarne we Francji i w Anglii debatuja nad odroczeniem swojem, przeczoby interes publiczny, który toczony tam debaty jeszcze jako tako ożywiały, osłabiony został, a zubożenie polityczne, objawiające się mniej więcej dość silnie w całej Europie, do najwyższego stopnia dojsć mogło, — zebrał się w Londynie kongres pokoju i odbył trzy posiedzenia, na których rozmaite rezolucje w odpowiednim duchu uchwalone zostały. — Nie należy się sądzić jednakże, aby usiłowanie tego kongresu dotychczas tylko przemijająca ciekawość dla siebie obadzić zdołało. Na samą zasadę, to jest miłość spokoju, uznanie wielkich i wzniosłych zasad ludzkości i tolerancji, zgodzą się bezwzględnie i wszystkie myśliciele i życzliwie umysły; wszelako niemożna powiedzieć tego o zaproponowanych ku temu środkach, których niepraktyczność po części zanadto rażąco się objawia.

Jestże to rozsądek, ogłaszać zaciąganie pożyczki dla potrzeb wojennych w ogóle za niemoralne, kiedy przecież bywają w istocie przypadki, że nawet wojnę zaczepną możnażby uznać za nieodzowną dla nacisku okoliczności?

Naszem zdaniem chyba kongres swego celu przez podobne uchwały i działa wprost przeciw wyrzeczonym zamiarom swoim. Jego zadaniem jest, obudzić we wszystkich narodach i rządach jak największą sympatyę na korzyść pokoju. Lecz dopokąd nienastąpi taka solidarność przekonania, będą musiały wszystkie potępiające uchwały jego pozostać bezskutecznymi i mogłyby w końcu obudzić tylko rodzaj niedowierzania ostatecznym zamiarom jego.

Co do Austrii niepotrzeba tu wcale zapewnienia, że jest prawdziwym państwem pokoju, — państwem którego żywotny interes zasadza się na utrzymaniu i zachowaniu spokoju powszechnego. Dowodem tego jest i dawniejsza i nowsza historia Austrii. A jeżeli któremu mowcy podobało się wspomnieć na kongresie o stosunkach austriackich: to zaprawdę byłoby daleko patriotyczniej wypadło, wyszczególnić tę zasługę Austrii, niżli zapuszczać się w namiętne i bezzasadne rozumowania.

(L. k. a.)

(Wiadomości potoczne z Londynu.)

Londyn, 24. lipca. Dla niepogody było na wystawie wczorajszej tylko 50,559 zwiedzających osób. Dochód wynosił 2438 L. 14 s. — Upewniają, że książę Albert odmówi zaproszeniu Ludwika Napoleona, i nie przybędzie do Paryża. Potąd sprzedano około 200,000 egzemplarzy małego katalogu urzędowego. Liczba ogólna osób zwiedzających wystawę wynosi dotychczas 2,500,000 zaczęła co dziesiąta zakupiła katalog. — Wczoraj skradziono w gmachu wystawy jeden złoty i jeden srebrny medal stowarzyszenia *Royal Dublin*. (Lit.)

(Depesza telegraficzna.)

Londyn, 25. lipca. Lord John Russell chce z bilu o zydach zrobić kwestję gabinetową. Przeciw aldermanowi Salomons wytoczono skargę. City odracza (rozpisany przez barona Rothschilda) meeting.

Francya.

(Izba prawodawcza. — Posiedzenie stowarzyszeń *des Pyramides* i *Rue Rivoli*. — Kwestya mianowania komisji nieustającej.)

Paryż, 26. lipca. Na dzisiejszem posiedzeniu zgromadzenia narodowego niepowzięto żadnej ważnej uchwały. Całe posiedzenie zeszło na odrzuceniu, cofnięciu lub odroczeniu bez dyskusji wniosków podrzędnych podanych przez kilku członków zgromadzenia.

Ważniejsze nierównie są posiedzenia wczorajsze stowarzyszeń *des Pyramides* i *rue Rivoli*. Naradzano się tam nad odroczeniem zgromadzenia narodowego i nad mianowaniem komisji nieustającej. Co do pierwszego punktu zgodzono się w ogóle na przedłużenie feryi zgromadzenia narodowego aż do 3. listopada przeciw wnioskowi komisji, która wyznacza koniec feryi na dzień 20. października.

Według wniosku komisji zaczęłyby się ferye 10. sierpnia miast 18go jak tego żąda p. Melun. Jeden z korespondentów legitymistycznych twierdzi, że główną przyczyną przyjęcia pierwszej z tych dwóch dat jest to, aby odłożyć po odroczeniu odnowienie biura zgromadzenia narodowego, którego urządowanie się kończy dnia 12go, musianożby więc odnowić biuro przed rozejściem się, gdyby to rozejście nastąpiło dopiero 18. sierpnia.

Większa zachodzi trudność co do kwestyi mianowania komisji nieustającej. Uchwalono przy ulicy *des Pyramides* równie jak i przy ulicy *Rivoli*, aby się biura tych dwóch stowarzyszeń połączyły z biurem stowarzyszenia przy ulicy uniwersytetu (wiadomo że te trzy stowarzyszenia reprezentują wszystkie odcienia partii umiarkowanej) dla spisania listy stanowczej członków mających wejść w skład komisji nieustającej. Większość w tych dwóch stowarzyszeniach miała zamiar wykluczyć wszystkich kandydatów nieprzychylnych pałacowi Elysée i wybrać członków komisji z pomiędzy 446 reprezentantów,

którzy głosowali za rewizją. Ale uchwała ta znalazła opozycję tak przy ulicy *Rivoli* jak i *des Pyramides*; kilku członków proponowało, aby zrobiono w komisji także miejsce dla umiarkowanej lewej strony. Konferencya trzech biur rozstrzygnie to spisując listę. (In.)

(Zamierzona interpelacya ze strony Montagnardów. — Otwarcie kongresu sanitarnego.)

Paryż, 24. lipca. Od wczoraj mówią tu o zamierzonej przez montagnardów interpelacyi z przyczyny mianowania generała Magnan naczelnym dowódcą pierwszej dywizji wojskowej (Paryża). Jak wiadomo był generał Magnan komendantem wojskowym w Boulogne-sur-Mer, kiedy Ludwik Napoleon roku 1840 wyładował tam dla przywrócenia cesarstwa. Ludwik Napoleon ofiarował był generałowi Magnan 100,000 franków jeżeli się chciał przyłączyć do ruchu bonapartystowskiego, na co generał odpowiedział przytrzymaniem jego. Każdemu wiadomo, jak ważne były niegdyś zeznania generała Magnan w wytoczonym z tego powodu procesie przeciw Ludwikowi Napoleonowi w izbie parów. Partya czerwonych, której idzie tylko o wyprawienie sceny skandalicznej, chce ministerium pociągnąć do odpowiedzialności za to, że generałowi Magnan, który roku 1840 tyle przyczynił się był do potępienia Ludwika Napoleona, powierzono tak ważne obok prezydenta republiki stanowisko, a co w jej oczach wydaje się być ubliżeniem wszelkim konweniencyom. Lecz takimi-to interpelacyami przygotowują przeciwnicy Ludwika Napoleona tylko nowy tryumf dla niego. Ministerium bowiem może z największą łatwością udowodnić, że L. Napoleon obsadzając ważne stanowiska, nie uwodzi się bynajmniej osobistymi względami, lecz tylko oddaje sprawiedliwość zasłudze kandydatów, kiedy mimo to że generał Magnan tyle mu przed laty dziesięciami zaszkodził, jednak nie wahał się z uwagi na jego zdolność i energię powierzyć mu naczelné dowództwo pierwszej dywizji wojskowej. Zaczem zamierzone interpelacye posługują tylko do wykazania szlachetności i własnego zaparcia się Ludwika Napoleona.

— Wczoraj nareszcie otworzono kongres sanitarny w Paryżu. Francuski minister spraw zewnętrznych, p. Baroche, zagaił posiedzenie mową bardzo rozważną. Prezydentem kongresu wybrano — jak słusznie, p. David (francuskiego delegata). A że z liczby dwudziestu czterech delegowanych z których składać się ma kongres, zebrały się tylko dwie trzecie części, zaczęły dalsze obrady odłożono do przyszłego miesiąca, pokąd się reszta delegowanych nie zjedzie. (Lloyd.)

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 26. lipca. Stowarzyszenia większości weszły w układy względem utworzenia komisji nieustającej.

Szwajcarya.

(Posiedzenie rady narodowej w Bernie.)

Berna, 20. lipca. Wczoraj miała tylko rada narodowa posiedzenie. Z porządku dziennego przypadł wniosek komisji względem budżetu uzbrojenia i straży pogranicznej z roku 1848. Ogół wydatków na straż graniczną przy wychodźcach niemieckich wynosił 797,239 franków. Rachunek ten został potwierdzony.

— 22. lipca. W radzie narodowej przyzwolono wczoraj zawarty z Sardynią traktat handlowy 76 głosami przeciw 9. — Rada stanowa zagwarantowała na wniosek komisji nowe konstytucje kantonów Solothurn, Baselland i Uri. Sprawozdanie kantonowej kasy oszczędności w Solothuru podaje następujące liczby: W roku 1848 do 1849 wynosił dochód 41,058 franków, w roku 1849 do 1850 65,946 fr. (G. Pr.)

(Okólnik rady rządowej. — Kanton Aargau odrzuca zrewidowaną konstytucję.)

Rada związkowa uwiadomiła wszystkie kantony okólnikiem z 18. lipca, że objęty przez rząd francuski obowiązek względem przechodu wychodźców z Szwajcaryi przez Francję będzie zapewne wkrótce już cofnięty, zaczęły wezwała kantony do pozbywania się ile możności swoich wychodźców, jeżeli nie chcą mieć u siebie tułaczów. — Przedłożoną ludowi w nowej modyfikacji zrewidowaną konstytucję w kantonie Aargau odrzucono powtórnie, mianowicie dlatego, iż nie wspomniano w niej o progresywnym podatku. (C.B.a.B.)

(Poczta szwajcarska.)

Berna, 24. lipca. Rada narodowa naradzała się wczoraj nad wnioskiem do ustawy względem cła, i przyjęła go aż do art. 50 po odrzuceniu wszelkich zaproponowanych zmian i odłożeniu obrady nad niektórymi artykułami aż do uchwalenia taryfy. Propozycję przełożenia także na język francuski statutów, przedłożonych do gwarancji, odrzucono 33 głosami przeciw 31. W radzie stanów były w dziennym porządku obrady nad karnym kodexem dla wojsk szwajcarskich. Pierwsze trzy artykuły przyjęto z niektórymi poprawkami w ich składzie.

Okólnikiem rady federacyjnej z 18. b. m. do wszystkich rządów kantonowych oznajmiono, że już niezadługo skończy się dane przez francuski rząd dla politycznych emigrantów pozwolenie przejścia przez Francję, dlatego potrzeba, aby wychodźców jak najprędzej z Szwajcaryi wyprawiano.

W kantonie Argowii odrzucono konstytucję znaczną większością, a to pierwszy oddział 18,041 głosami przeciw 8428, drugi 16,770 głosami przeciw 9460, trzeci 15,015 głosami przeciw 10,927.

W Lucernie wydała rada rządowa sprawozdanie o finansach kantonu. Według tego sprawozdania wynosiły nadzwyczajne długi

dnia 1. stycznia 1851 r. 2,283,440 fr., dochody 1,377,107 fr. a więc niepokrytych było jeszcze 906,333 fr. Sprawozdanie kończy temi słowy: „Jako uzasadniony w finansowych stosunkach państwa, i oraz odpowiedni ekonomicznym stosunkom ludu, a rozporządzeniem naczelną władzy krajowej wyraźnie wymieniony środek do amortyzacji długów państwa, uważamy ukończenie likwidacji majątku zniszczonych klasztorów i sprzedanie ich dóbr nieruchomości. (P. Z.)

Włochy.

(Pocztą włoską.)

Turyń, 23. lipca. Podczas nieobecności prezydenta ministrów d'Azeglio będzie generał Lamarmora zastępować jego miejsce w radzie i w departamencie spraw zagranicznych. Generał Ferretti, daleki krewny papieża, został jak słyhać wysłany do Rzymu z poleceniem tajemnym, aby się zajął załatwieniem nieporozumień z kurją rzymską.

— Według korespondencji do dziennika *Mess. di Modena* ma być na żądanie Francji p. Freeborn odwołany z posady angielskiego konzula w Rzymie, bowiem z wielką gorliwością wspierał protest przeciw bombardowaniu Rzymu podpisany od kilku reprezentantów obcych mocarstw.

— Genueński *Corriente Mercantile* donosi o odejściu dwóch emigrantów z San-Marino do Korfu; jeden z nich był ministrem za czasów rzymskiej republiki Manzoni. Drugi z nich, opatrzone paszportem sardyńskim przybył do Genuy, i upewniają, że rząd miał wydać rozporządzenie wydania paszportów dla kilku emigrantów do Turynu, a innym znów na wyspę Sardynią. — Według ogłoszenia ministra marynarki porozumiały się rządy sardyński i francuski, aby dla wzajemnego ułatwienia nawigacji wybrzeżnej przypuszczano żeglarzy wybrzeżnych do wszystkich portów bez żadnej trudności, a nawet i wtenczas, chociażby niebyli opatrzeni patentem sanitarnym. W takich wypadkach służyć mają za dostateczny dowód co do miejsca żąd okręta przychodzą i ich dalszego przeznaczenia, zaprzysiężone zeznania kapitana lub patrona, tudzież okazanie papierów okrętowych. (L.)

(Posiłki francuskie. — Wydalanie cudzoziemców.)

Rzym, 17. lipca. O 6. godzinie rano wkroczył główny oddział nadeszłych tu w tych dniach posiłków wojska francuskiego przez Porta Cavallegieri do tutejszej stolicy. Cały hufiec liczył 2,200 ludzi z siódmym batalionem strzelców orleańskich. Mniechom obszernego klasztoru dominikańskiego Sta. Maria sopra Minerva, franciszkanom degi Santi Dodici Apostoli, Cystercom w San Bernardo zapowiedziano już wczoraj nowy kwaterek i właśnie zajęto tam 600 Francuzów bez względu na opozycję duchowną swoje kwatery. Reszta przybyszów umieszczona jest w obszernym, teraz już zupełnie wypróżnionym gmachu inkwizycji i w konwencie San Agostino. Intendant francuskiego korpusu inżynierów żąda ciągle jeszcze apostołski pałac Kwirynału jako ważny punkt strategiczny do obsadzenia. Jednak przynajmniej tą razą oświadczył się przeciw temu stanowczo Ojciec św. ofiarując natomiast koszary przy piazza Scossa Cavalli, obejmujące blisko 2000 wojska, a zajęte teraz tylko przez kompanię rzymskich inwalidów. — Częste wydalania cudzoziemców wzniesają tu we wszystkich towarzystwach niemałe obawy. Słyhać za rzecz pewną, że minister spraw wewnętrznych i policji, Monsgr. Savelli otrzymał wczoraj w drodze urzędowej z Turynu niemały spis nazwisk, między tymi prałatów i wysokich urzędników cywilnych, którzy bawiącym tu organom rewolucji oznaczeni są z rewolucyjnego wydziału centralnego, jako kandydaci śmierci. Dla uprzedzenia eksplozyi mają teraz wydalac ztąd wszelkie osoby podejrzane jeszcze spieszniej i bez względu na zaręczenie obcych ministrów a nawet i kardynałów. Także i były generał gwardii obywatelskiej, Galieno, otrzymał przedwczoraj rozkaz wydalania się w przeciągu 8 godzin z Rzymu. Odjechał do Belgii. Znany księgarz Natali, jeden z fundatorów Bilancyi, wysłany także na wygnanie. (A. Z.)

(Depesze telegraficzne.)

Turyń, 26. lipca. Projekt komisji dla zreorganizowania ogólnej administracji kraju jest wypracowany.

Brescia, 26. lipca. Jego Mość król saski przejeżdżał tędy z małżonką swoją do Bergamo i Lecco.

Rzym, 24. lipca. Podług ogłoszenia urzędowego będą wydane za czasów republiki bony skarbowe przyjmowane przy wypłatach w zredukowanej stosunkowo wartości jeszcze we wszystkich kasach krajowych do 14go sierpnia, od 14go zaś do 24go sierpnia już tylko w głównej kasie rzymskiej. (L. k. a.)

Niemcy.

(Wiadomości potoczne z Sztutgardy.)

Sztutgarda, 23. lipca. Król wyjechał wczoraj do Friedrichshafen, ztąd uda się za kilka dni w podróż do Wenecji dla używania tam kąpeli morskich. — Wybory gminne, o ile wiadomo dotąd, wypadły wszędzie w duchu konserwacyjnym. W naszym mieście potrwają wybory jeszcze do czwartku dla zbyt małego udziału wyborców. Także i w Ulm nieprzyszły jeszcze do skutku wybory kompletujące wydziału miejskiego. — Z Oberndorf donoszą o lekkim trzęsieniu ziemi w północnej okolicy. (G. P.)

Prusy.

(Podróż JJ. M. M. Króla i Królowy.)

Berlin, 25. lipca. JJ. MM. król i królowa przybyli dzisiaj o 9. godzinie zrana tutaj z Poczdamu, i pożegnali się ze sobą w

poczdamskim dworcu. Królowa odjechała następnie w towarzystwie księżniczki Maryi Augusty Saskiej do dworcu Anhaltkiej kolei żelaznej, gdzie ich przyjmował prezydent ministrów baron Manteuffel i minister spraw wewnętrznych v. Westphalen, tudzież p. Hinckeldey prezydent policji. Pożegnawszy się z J. M. królową udali się do dworca Szczecińskiego, gdzie król pojechał był wprost z dworca poczdamskiego dla zwiedzenia nadmorskich prowincji wschodnich. — Panowie ministrowie i prezydent policji przyjechali dość wcześnie, aby się pożegnać z odjeżdżającym królem. J. M. królowa zabawi w Dreźnie przez trzy dni, poczem uda się wprost w drogę do Ischl. (Pr. Z.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 29. lipca.)

Dobrowolna pożyczka 5% — 106 $\frac{3}{4}$. 4 $\frac{1}{2}$ % z r. 1850 — 104 $\frac{1}{8}$. Obligacje długu państwa 88 $\frac{5}{8}$. Akcje bank. 99 $\frac{1}{2}$. Frydrychsдоры 13 $\frac{1}{12}$. Inne złoto za 5 tal. 8 $\frac{7}{12}$. Austr. banknoty —.

Królestwo Polskie.

(Ułatwienie pocztowej komunikacji między Warszawą i Petersburgiem.)

Warszawa, 22. lipca. Wczorajszy *Kurier Warszawski* donosi, że w pocztowej komunikacji między Warszawą i Petersburgiem nastąpi ułatwienie tak we względzie podróży jako też przesyłek pocztowych. Podczas gdy dotychczas powozy pocztowe, wyjąwszy niedzielę, odchodziły codziennie z Warszawy tylko do granicy polsko-rosyjskiej, a z Petersburga również tylko do tego miejsca; będą odąd trzy razy w tygodniu odchodzić z Petersburga na Kowno do Warszawy i na odwrot bez przerwy i zatrzymywania się. W innych dniach tygodniowych pozostanie jazda niezmienną. (P. Z.)

Rosya.

(Żydowskie kolonie w Rosyi.)

W Rosyi są już od dawna szkoły agronomiczne, które dotychczas wiele dobrego zdziałały. I tak np. zaprowadzają tam ciągle także żydowskie kolonie rolnicze i liczne familie żydowskie, które się przedtem utrzymując ze sprzedaży i szachrajstwa, robiły tylko drożyznę w kraju, zamieniają w pożytecznych obywateli państwa. Zapomocą konskrypcji eskortuje oddział kozaków po sto familii żydowskich, które nie mają pożytecznego zatrudnienia, do wschodnich mniej zaludnionych gubernii, gdzie ziemia jest urodzajną. Tu wyznaczają im grunta; rząd każe dostarczyć potrzebnego materiału do budowania domów mieszkalnych i gospodarskich, narzędzi rolniczych, bydła do roboty i chowu, tudzież najpotrzebniejszej żywności, i tak powstaje w krótkim czasie pod przewodnictwem wybranych do tego gospodarzy chrześcijańskich, w całej kolonii, żwawy ruch, do którego się starzy i młodzi w miarę fizycznych swoich sił czynnie przykładają. W niedługim czasie ujrzą tam piękne domki, sady i ogrody, plantacje lasów, żywe płoty, role, drogi, aleje, rowy, a nakoniec bóżnice żydowską; w miarę zbiorów daje rząd coraz mniejsze zapomogi, i to trwa najdłużej lat 3, poczem, gdy komisarze rządowi przekonają się dostatecznie, że koloniści już się przyzwyczaili do pracy, oddalają się instruktorowie i kozacy, którzy kolonistów pilnowali. Nowi osadnicy uwolnieni są przez 10 lat od opłaty podatków, ale w ciągu tego czasu muszą zwrócić rządowi wszystkie forszusy. W taki sposób powstało już wiele żydowskich szkół agronomicznych. (L. k. a.)

(Wiadomości z Archangela.)

Z Archangela donoszą, że w ostatnich czasach srożyły się okropne burze na Białym morzu, tak że każda wiadomość ztamtąd donosi o nieszczęsnych przypadkach zagranicznych okrętów kupieckich. Oprócz tego nadechodzą częste doniesienia o przypadkach rosyjskich żeglarzy nadbrzeżnych, co dowodzi, że żeglarze rosyjscy puszczają się z wielką śmiałością na morze, nieznając i niepróbując wcale jego miejsc niebezpiecznych. Te smutne doświadczenia spowodowały kapitana Krusensterna wydać tabelę nawigacyjną dla nadbrzeżnych mieszkańców gubernii Archangielskiej. — Do 1go czerwca odplynęło z zatoki archangielskiej 48 okrętów z mąką i różnemi żywnościami, jakoteż z lnem, świecami, mydłem, piórami i solonem mięsem na północ. — Od 1go do 8go czerwca podług starego kalendarza zawinęło do portu w Rybinsk nad Wolgą 185 okrętów z ładunkiem w wartości: 2,022,263 rubli a 576 okrętów odplynęło ztamtąd z ładunkiem w wartości 3,641,586 rubli srebrnych. (Lit. koresp. austr.)

(Szarańcza.)

Z Symferopola donoszą: „Od 8. maja nawiedza nasze ogrody i pola w całej okropności i bez przerwy szarańcza. Nadeciągające bez ustanku nowe chmury tego owadu udaremniają wszelkie przeciw niemu użyte środki wytopienia; gęsta trawa w ogrodach naszych daje mu podostatkiem pożywienia, tak, iż głód i niedostatek niezmuszają go ciągnąć dalej, jak to zapewne gdzie indziej dzieje się. I tak ze skoszonej trawy mamy siano, składające się tylko z badyła, zdźbła, albo z euforbiów, asfodeliów i tym podobnych od szarańczy nieogryzionych roślin. W wazonach przed domami nie ujrzą ani jednego kwiatka; krzewy porzeczkowe i agrestowe obnażone są z liści, a szypułki nadgryzione, tak iż owoc niedojrzały spada na ziemię, najbardziej ucierpiały jarzyna warzywna, jarmuż i kapusta. Z tem wszystkim szarańcza nie dotknęła drzew owocowych ani winnej macicy, a przeto drzewa owocowe i winogrodz obiecują piękne zbiory. Jednakże zwyczajni dzierzawcy owoców, obawiając się szarańczy, nie cisnęli się jak przedtem do wzięcia ich w dzierzawę. (A. a. Z.)

Tureya.

(Nowe zaprowadzone stosunki między dziedzicem i włościanami.)

W całej Bośni zachowane być mają odtąd między dziedzicem i włościanami następujące stosunki:

1) Jeżeli zabudowania, pole, narzędzia rolnicze, i nasienie są własnością dziedzica, a włościanin obowiązany jest tylko do uprawy gruntu, to jest aby o należytych czasie zasiewał i zbierał — natenczas po odrzuceniu prawem przepisanej dziesięciny podzielona ma być reszta na dwie równe części, z których jedna przypada dziedzicowi a druga włościaninowi. Jeżeli zaś tylko dom mieszkalny i grunt należą do dziedzica, nasienie zaś i cały inwentarz są własnością włościanina, w takim razie po odrzuceniu dziesięciny trzecia część zbioru przypada dziedzicowi, a reszta włościaninowi.

2) Gdy według „Tansimati hairie“ każdy ma sobie zabezpieczoną własność, osobę i honor, i nikt nie śmie drugiemu wyrządzać niesprawiedliwości, zaczętem nie może być dozwolone, aby dziedzic poddanych swych przynaglali jak dawniej bezpłatnie do przystawy drzewa, węgla lub innej jakiej roboty. Dziedzice mają pobierać wyzspomniane daniny i nadal, nie mogą jednak dowolnie usuwać włościanina z jego posiadłości, dopóki uprawiać będzie należycie pola mu oddane, odbywać w przyzwoitym czasie umówione robocizny, unikać wszelkich kłótni i sporów z innymi włościanami, i żadnego do skargi nie da powodu.

3) Jeżeliby włościanin zaniedbywał uprawę objętego przez siebie gruntu, niedopełniał należących się robocizny w należytych czasie, i licząc na to, że go niewolno wyrugować z gruntu, odnajmował pola swe na wypas bydła lub na inną spekulację, a w ogólności zaniedbywał właściwe swe zatrudnienia, marnował powierzone mu nasienie, bydło robocze i gospodarcze narzędzia, lub gdyby się okazało, że z innymi włościanami na żaden sposób zgodzić się nie może, zkadby dla dziedzica musiały wyniknąć straty, — natenczas wolno będzie dziedzicowi usunąć włościanina z gruntu. Wszakże to usunięcie nie może nastąpić w porę nienależytą, to jest wtenczas, jeżeli pole już uprawił, lecz plonu zeń jeszcze nie zebrał; wprawdzie proces można mu wytoczyć i wyrok usunięcia go z gruntu wyjednać, wszelakoż z wykonaniem tego wyroku należy wstrzymać się aż do ukończenia żniw. Jeżeli mający usunąć się włościanin wybudował sobie pomieszkanię własnym swym kosztem, w takim razie wartość tego budynku ma być mu według oszacowania zwrócona od dziedzica, i inne słuszne jego pretensje załatwione. Dziedzic obowiązany jest w takim wypadku zawiadomić urzędnika konskrypcyjnego tak o usunięciu jednego jako też o przyjęciu innego na ten grunt gospodarza, a to dla utrzymania w należytych porządku rejestrów ludności.

4) Gdyby włościanin chciał sam z gruntu ustąpić, czy to dla trudności utrzymania się na nim lub z innej jakiegokolwiek przyczyny, tedy nie może tego uczynić w czasie nienależytym, to jest, nie wolno mu odbiegać zasiewu, chyba, że wynajdzie dla siebie zastępcę, a iżby grunt na żaden wypadek pustką nie leżał, powinien o odejściu swoim zawiadomić dziedzica sześćmiaciami naprzód. Jeżeliby wbrew temu postąpił i śmiało się oddalił z gruntu nie zostawiwszy zastępcy, natenczas aż do wynalezienia zastępcy może być przemocą na gruncie przytrzymany.

5) Ponieważ dowiedziona jest rzeczą, że dziedzice przy budowaniu domów dla własnego swego użytku przynaglają włościan do dostawy budulcu, a nawet do składek pieniężnych, i że na przypadek śmierci włościanina pozwalają sobie tytułem podatku spadkowego żądać od sukcesorów wołu lub krowy lub robocizny, tudzież że podczas przyjazdu do dóbr swoich wymagają bezpłatnie jadła i napoju, zabierają włościaninom gwałtem konie do jazdy lub do transportu — którato swawola i uciemiężenie dzieje się wbrew wyraźnej woli sułtana i ogłoszonej i w Bośni ustawy „Tansimati hairie“ przeto znoszą się i zakazują na przyszłość, a urzędnikom poleca się ściśle czuwanie nad dopełnieniem tego rozkazu.

Uczyniono przytem uwagę, że przy zaprowadzeniu tego nowego porządku rzeczy w Bośni, tryb administrowania sprawiedliwości zostanie taki sam jak wprzód, zaczętem w wypadkach sporu Chrześcianin nie będzie mógł świadczyć przeciw tureckiemu dziedzicowi, zatem też dowolność Turków nie została poskromiona, a o nowych ustawach tyle tylko wiadomo, że je odczytano. (Rchsztg.)

(Krwawe zatargi między Turkami i Czernogórcami.)

Zara, 23. lipca. Do Mostaru przybył dnia 14. batalion regularnego wojska, które dla braku koszar w prywatnych pomieszkaniach zakwaterowano.

Krwawe walki między Czernogórcami i Turkami z Niksycz dotychczas nie mają końca. Dnia 7. miała się odbyć w Slivie między Turkami z Niksycz i Czernogórcami z Povie, pojednawcza rozmowa.

— Przybyli tam w samej rzeczy dwaj Turcy Mussowicz i Anze, równie jak 10 Czernogórców pod dowództwem pewnego Juro Nesewicza.

Czernogórcy uknuli jednak zdradę, podburzali umyślnie Turków do sprzeczki, w której jeden z Czernogórców poległ trupem, a obu Turkom odebrano życie. Czernogórcy pociinali im głowy i zabrali je z sobą wraz z bronią i koniami.

Niewiasty chrześcijańskie kupiły te głowy z rozkazu Turków za znaczną pieniężną sumę i oddały je krewnym zabitych.

W paszalicu Skutari (w Albanii) obawiają się Turcy zaprowadzenia nowych reform i zaczynają dla Rajahsów okazywać przyjaźniejszy sposób myślenia.

(Wiadomości potoczne z Konstantynopola.)

Konstantynopol, 19. lipca. Kłopot w finansach Partii wzmógł się niedawno tak dalece, że w ostatnim czasie wydarzyły się zaburzenia przy wypłacaniu pensji urzędnikom. Przeto odbywa dywan częste posiedzenia, na których minister finansów Haleb Effendi prezyduje. — Po skończonem święcie Bejramu będą nowe statuta banku publikowane. — Sułtan przyjął bardzo łaskawie przybyłych ostatnim francuskim statkiem pocztowym książąt egipskich. Zasługuje na uwagę, że w tej chwili znajdują się tutaj prawie wszyscy bliżsi krewni wicekróla Egiptu. Przybył tu przeznaczony dla Londynu perski poseł Sefti Chan, i odpłynie dnia 5. sierpnia do Marsylii. Po zabawieniu przez kilka dni w Paryżu, gdzie ma załatwić interesa z prezydentem republiki francuskiej, uda się na swą posadę do Londynu.

— Bawi tu od kilku dni inżynier Degousse, by z polecenia rządu zaradzić niedostatku wody. Zaproponował wywiercić artezyjską studnię na wielki rozmiar, która 500,000 franków kosztować będzie. Rząd jeszcze się nie zdecydował w tej mierze.

— We czwartek w nocy stał się pastwą płomieni dom angielskiego jeneralnego konzula Sir Cumberbelg. Tylko z trudnością uratował się sam konzul z swoją małżonką i familią. Zamożna biblioteka jego, zbiór monet, klejnoty jego żony, srebro stołowe, konie, psy gończe, wszystko poszło z dymem. (L. k. a.)

Egipt.

(Wyprawa przeciw Wahabitom. — Stan rzeczy w Egypcie.)

Alexandrya, 6. lipca. Niezadługo spodziewają się tu zbrojnej sily 10,000 Turków, która pomaszeruje przeciw religijnej sekcji tak nazwanych „Wahabitów“; gdyż ci sektarze zgromadzili się w wielkiej masie i zagrażają miastom Mekki i Medyny. Przypominamy sobie, do jak wielkiego zamieszania i kosztów była powodem ta sekta jeszcze za panowania Mehameda Alego. Trzech lat potrzebował wicekról do uzbrojenia się na nią; wystąpił osobiście w pole, poświęcił wielką część swego wojska i utracił około 1300 wielbłądów. Teraźniejszy Basza pozwala tym 10,000 Turkom tylko w małych oddziałach maszerować przez Egipt, gdyż niedowierza pogodzie; oprócz tego nie możnaby całej tej masy zaopatrzyć wszędzie w potrzebną wodę i żywność.

— Stan rzeczy w Egypcie nie można jeszcze bynajmniej za uporządkowany uważać. Jak się zdaje, zamysła Sułtan zrobić z Baszy dożywotniego gubernatora; a dynastia egipska ma stać nazawsze. Wielu najznakomitszych Egipcyan udało się z Alexandryi do Konstantynopola, gdzie doznali najpochlebniejszego i najłaskawszego przyjęcia. (Pr. Z.)

Kurs lwowski.

Dnia 2. sierpnia.

	gotówka		towarowa	
	zlr.	kr.	zlr.	kr.
Dukat holenderski	5	33	5	37
Dukat cesarski	5	37	5	41
Półimperyal zł. rosyjski	9	39	9	42
Rubel sr. rosyjski	1	53	1	54
Talar pruski	1	43	1	46
Polski kurant i pięćzłotówk.	1	23	1	24
Galicyjskie listy zastawne za 100 zlr.	86	25	86	46

(Kurs wekslowy wiedeński z 30. lipca.)

Amsterdam 163 $\frac{1}{2}$ p. 2. m. Augsburg 118 $\frac{3}{4}$ l. uso. Frankfurt 117 $\frac{1}{2}$ l. 2. m. Genua — p. 2. m. Hamburg 173 $\frac{1}{4}$ l. 2. m. Liwurna 116 l. 2. m. Londyn 1132. l. 2. m. Medyolan — Marsylia 138 $\frac{3}{4}$ l. Paryż 138 $\frac{3}{4}$ l. Bukareszt — Konstantynopol — Agio duk. ces. —

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 1. sierpnia.

Książę Sapieha Adam, z Przemyśla. — Hr. Uruski Seweryn, z Biłki. — PP. Michałowski Jan, z Brodów. — Wendorff Antoni, z Truskawca — Kuczyński Leon, z Lubowa. — Łodyński Hieronim, z Milatyna. — Skolimowski Tadeusz, z Humieńca.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 1. sierpnia.

Hr. Starzeński Leopold, do Krakowa. — Hr. Dzieduszycki Julian, do Jarzowiec. — Hr. Łoś Tadeusz, do Narola. — Hr. Dzieduszycki Kazimierz, do Niesłuchowa. — PP. Ciepeliowski Albin, do Tarnopola. — Michalewski Antoni, do Brzeżan. — Wendorff Antoni, do Złoczowa. — Danicki Józef, do Kołomyi. Czajkowski Jan, do Bóbrki. — Jorkasch-Koch August, do Stok. — Piesiorowski Ryszard, do Żółkwi.

T E A T R.

Dziś: na dochód J Pana F. A. Pütz, opera niem. „Die Puritaner.“

Jutro: dramat polski: „Życie bliźniaków.“

Do dzisiejszej Gazety dołączony jest Dodatek Tygodniowy Nr. 31.